

Pædagogisk læreplan for Børnehusene i Stoholm – Fyrrevænget og Rådhushaven 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Børnehuse i Stoholm består af vores to huse, Fyrrevænget og Rådhus haven. Husene ligger tæt på hinanden, kun adskilt af en offentlig sti. Vi ligger placeret centralt i byen, og nyder godt af de naturomgivelser vi har i Stoholm.

Fyrrevænget er et børnehus for børn i alderen 3-6 år, og er normeret til 60 børnehavebørn. Rådhus haven er et integreret børnehus for børn i alderen 0-6 år. Børnehaven er normeret til 75 børnehavebørn og vuggestuen til 24 vuggestuebørn.

Der er i alt 25 ansatte fordelt på pædagoger, pædagogmedhjælpere, en pædagogisk assistent samt en ernæringsassistent og tre husassistenter. Udover vores faste personale i husene, fungerer vi som uddannelsesinstitution for VIA, og modtager studerende herfra. Samtidig kan vi også have pædagogisk assistent-elever, virksomhedspraktikanter samt andre personer der tilbydes praksis erfaring i vores huse.

Børnehuse er en del af Område Vest i Viborg kommune. Område Vest består af følgende børnehuse: Mønsted Børnehus, Vestfjends Børnehuse (Åkanden i Vridsted og Myretuen i Kjeldbjerg), Børnehuset Prinsen, Bulderby, Børnehuset Søndergaard og Børnehuset Rørsangervej. Derudover samarbejder vi i fællespasningen med Søløven i Sparkær.

I Børnehuse i Stoholm arbejder vi i aldersintegrerede basisgrupper for de 3-4 årige børn og vores ældste børn er det sidste år i børnehaven samlet i deres egen gruppe. Vuggestuen er ligeledes opdelt i 2 grupper. En gruppe for de ældste vuggestuebørn og en gruppe for de yngste vuggestuebørn. Vi arbejder aldersopdelt på tværs af børnehavegrupperne, når der er aktiviteter, børnefællesskaber mm. som vi ønsker at understøtte. I Rådhus haven arbejder vi med overgangen mellem vuggestue og børnehave, vuggestuebørnene er derfor med i aktiviteter i børnehaven, når det giver mening. Omkring april hvert år samles begge ældste grupper fra de 2 huse på tværs af husene til aktiviteter i løbet af dagen/ugen. Dette for at understøtte det nye fællesskab, som ca. 98 % af vores børn kommer til at indgå i, når de begynder på Stoholm skole.

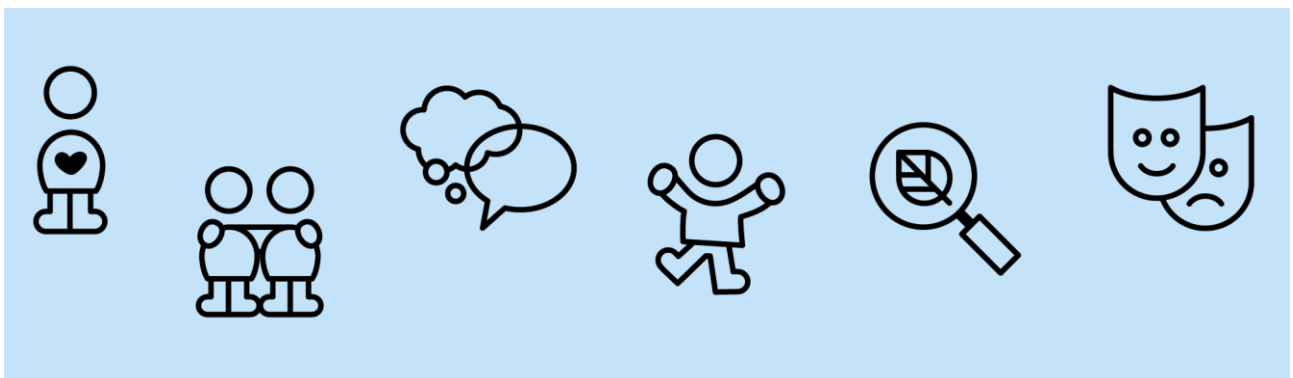
Vi vægter høj faglighed og arbejder ud fra det værdigrundlag der er fastsat af Viborg Kommune: Forskellige i fællesskab – børnesyn, forældresyn, læringssyn, samarbejdssyn, samt den nye styrkede pædagogiske læreplan.

Vores pædagogiske retning i børnehuse tager helt grundlæggende afsæt i, at vi arbejder i et professionelt fællesskab, hvor børns trivsel, læring, udvikling og dannelse altid er omdrejningspunktet i forhold til vores beslutninger og handlinger. Vi arbejder ud fra det grundsyn, at hvert barn skal føle sig set, hørt, og forstået med det grundsyn at det barnet ikke kan i dag, kan det måske i morgen, hvis vi møder barnet, der hvor det er.

Vores udgangspunkt i praksis er, at vi arbejder struktureret og med plads til både planlagte og spontane pædagogiske aktiviteter. Hverdagen er altid fleksibel, så vi kan tage udgangspunkt i børnenes aktuelle behov og interesser; hvad enten det gælder det enkelte barn eller fællesskabet.

Vi er et sted, hvor både børn og voksne skal føle sig som en del af et fællesskab, og hvor der bliver givet rum til at kunne udfolde og udvikle sig. Derfor er det også vores mål, at vi skal være to huse, der står på det samme faglige fundament, og som udstråler varme og atmosfære, så alle kan føle sig trygge og velkommen.

Hos os skal alle børn, forældre og ansatte føle sig anerkendt og værdsat af de andre voksne og børn, de møder i institutionen. Vi er alle sammen forskellige, og det ser vi som en styrke. Vi byder alle sammen ind med noget værdifuldt til vores fællesskab.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Med udgangspunkt i den nye styrkede læreplan udarbejdede vi i 2019 en vision, som vi i hverdagen gør os umage for, at omsætte til pædagogisk praksis.

Vores vision:

Vi stræber imod at fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse og at give det enkelte barn mulighed for at udvikle sig til et livsdueligt, nysgerrigt og demokratisk menneske.

Det gør vi ved at tilbyde læringsmiljøer, med udgangspunkt i barnets perspektiv og forudsætninger, og hvor det enkelte barn er aktiv deltager i et forpligtende fællesskab.

Glæde ved at være

Lyst til at lære

Styrke til at gro

Børn og unge skal have lys i øjnene og mestre eget liv

(Viborg kommunes FORSKELLIGE I FÆLLESSKAB)

Børnesyn:

Viborg kommunes børnesyn (FORSKELLIGE I FÆLLESSKAB):

- *Børn og unge forventes at gøre det bedste, de kan. Det er de voksne, som skal skabe forandring*
- *Børn og unge har både ret til og udvikles gennem aktiv deltagelse i sunde fællesskaber*
- *Børn og unge skal selvstændiggøres til voksenlivet*
- *Alle børn og unge har værdi og potentiale og skal blive så dygtige, de kan*

Alle børn har ressourcer og er unikke. Alle børn skal mødes med nærvær, tillid, omsorg og anerkendelse præcis der hvor de er, og præcis som dem de er.

Børn dannes til at indgå i forpligtende fællesskaber, både som individ og som en del af noget større. Alle har ret til at være en aktiv, og ligeværdig deltager i vores fællesskab.

Børn udvikler personlige og sociale kompetencer i samvær med andre. Vi arbejder derfor målrettet mod, at alle børn føler sig værdifulde, og har noget at byde ind med til fællesskabet. Derfor tager vi også individuelle hensyn til det enkelte barn, som gør, at de kan være i fællesskabet, eksempelvis pauser, små grupper, ændringer af børnegrupper, legegrupper.

Alle børn gør det bedste de kan, ud fra de forudsætninger og vilkår de har. Alle børn har en intention, med det de gør, og det er vores fineste opgave altid at være nysgerrig på barnets intention og barnets perspektiv Dette for at kunne understøtte barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Barnets adfærd skal altid ses i den sociale kontekst, barnet indgår i.

Hos os tager vi børnenes meninger alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Vi er opmærksomme på at dannelse, ligestilling og demokrati hele tiden skal medtænkes i vores pædagogiske arbejde med børnene. Derfor hører vi på hvad børnene mener, om de aktiviteter der igangsættes. Ligesom vi opfordrer børnene til at være med til at finde på, hvad vi kan lave af aktiviteter, og hvad børnene finder interessant. Vi arbejder med børneperspektiver for at være undersøgende på vores praksis. Det gør vi bl.a. ved at foretage børneinterviews, lade børnene tage billeder af ude- og inderum for at kunne justere og understøtte indretningen, ift. hvad børnene er optagede af.

Vi tænker også dannelse, som det at sige godmorgen til hinanden når vi kommer, og farvel når vi går. Børnene lærer at vente på tur og stå i kø, og vi lytter til hinanden. Vi har fokus på, hvordan vi er sammen omkring vores måltid, hvordan vi taler til hinanden, hvordan børnene udtrykker sig, når de vælger hinanden til eller fra i en leg. Vi fortæller ikke børnene hvad de ikke må, vi fortæller i stedet, hvad de gerne må, eller kan gøre i stedet for. Det vi lyser på vokser. Alt det er med til at skabe et dannende selvstændigt individ, og giver gode forudsætninger for at kunne begå sig i et fællesskab. Vi voksne er rollemodeller i leg og i hverdagens rutiner. Vi guider, kommunikerer, ser, hører og forstår børnene i deres intention og viser dem andre muligheder, når der kan være behov for det.

Vores perspektiv på leg:

"Legen har værdi i sig selv". Legen er grundlæggende for børns personlige og sociale læring og udvikling. Leg og læring er samtidig tæt forbundet, og derfor har vi stor fokus på børnenes leg. Legen er samtidig med til at fremme barnets fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Derfor anerkender og respekterer vi legens vigtighed, og giver legen en betydningsfuld plads i hverdagen.

Det pædagogiske personale har et stort ansvar for, at alle børn føler, at de er med i børnefællesskabet og legen. Derfor er det vigtigt at legen til tider støttes, guides og rammesættes, så legen er udviklende og positiv for barnet. Vi er opmærksomme på det ansvar, der ligger i legen, og derfor observerer vi tit børnenes leg. Legen kan være med til at vise, hvad barnet er interesseret i, hvor barnet har brug for at blive understøttet, og hvilke legerelationer barnet indgår i.

I vuggestuen er vi fysisk altid på gulvet sammen med børnene, så vi kan interagere og guide dem i legen. Og i børnehaven er vi både fysisk på gulvet, aktivt deltagende, triangulerende eller understøttende i legen. Det er vigtigt, at vi hele tiden kan navigere imellem de 3 læringsrum: at gå foran barnet, ved siden af barnet eller bagved barnet. Alt afhængig af hvad barnet har behov for, kan vi derved kontinuerligt understøtte deres leg og initiativer.

Leg, dannelse og læring sker ofte i børnefællesskaber. Derfor er det vigtigt, at det pædagogiske personale fastsætter gode rammer for dette. Gode relationer og venskaber er afgørende for, at barnet føler sig som en del af fællesskabet, og vi er meget opmærksomme på, om barnet har betydningsfulde relationer til både de andre børn og voksne.

For de yngste børn er læring en kropslig og sanselig oplevelse, og oftest er aktiv deltagelse en forudsætning for læring. Barnet skal mødes af inspirerende voksne, der tør gå på opdagelse sammen med barnet. Det skal både ske gennem leg, inddragelse i hverdagens rutiner, i overgangene mellem aktiviteter og gennem projekter og forløb. Vi skal hele tiden have fokus på barnets nærmeste udviklingszone ved at stille os der, hvor det er trygt og samtidig udfordrende at lære nyt. Vi skal eksperimentere sammen med barnet, og gøre nye opdagelser og erkendelser. Vi øver os i ikke altid at give barnet svarene, men at være udforskende og undersøgende sammen med barnet og tage barnets perspektiv. Vi følger børnenes spor, og på den måde styrker vi også børnenes gå-på-mod, nysgerrighed, selvværd og handlekraft, samt deres følelse af medbestemmelse.

For at et barn kan udvikles, trives og lære, er omsorg og nærvær for os altafgørende. Derfor er vores vigtigste opgave at give omsorg og være nærværende over for alle. Det er fundamentalt i vores arbejde og det afsæt, der giver børnene de bedste forudsætninger for at kunne trives, lære, udvikles og dannes. Samtidig er bevidstheden om vores ansvar for relationen afgørende. Vi anvender Marte Meo, som er en kommunikations- og samspilsmetode, der understøtter og giver konkrete anvisninger til at arbejde med den anerkendende tilgang. Metoden har fokus på barnets ressourcer og initiativer, og hvad barnet gør godt. *"Det vi har fokus på, får vi mere af"*.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Viborg kommunes læringssyn (FORSKELLIGE I FÆLLESSKAB):

- *Børn skal lære at lære gennem bevidste læringsstrategier, gode arbejdsvaner og evne til fordybelse*
- *Børn har mange læringsbaner, og vi skal være opmærksomme på dem alle*
- *Vi arbejder dynamisk med at finde de rette balancer mellem den intenderede, den realiserede, den formelle og den uformelle læring*

Et godt læringsmiljø er kendetegnende ved, at alle børn har mulighed for udvikling, trivsel, dannelse og læring i den kontekst barnet indgår i hos os. Læringsmiljøet handler blandt andet om, hvordan dagen og aktiviteter bliver rammesat, organiseret og tilrettelagt. Et godt læringsmiljø bygger på et samspil mellem strukturer og processer. De strukturelle faktorer er for eksempel normering, personalets uddannelse, børnegruppens størrelse og de fysiske rammer. Processerne er pædagogiske didaktiske overvejelser, forældresamarbejdet, samspillet mellem barn/barn, barn/voksen og mellem det pædagogiske personale.

Vi arbejder derfor løbende med, hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Hos os er børnenes læring og udvikling en veksel mellem børneinitierende leg, voksen-planlagte aktiviteter og rutinesituationer, samt i alle de andre situationer af kortere eller længere varighed, som spontant opstår i løbet af dagen. For at få øje på, hvilken læring der finder sted, er det vigtigt, at vi kontinuerligt har fokus på og løbende evaluerer på, den intenderede-, den realiserede-, den uformelle- og den formelle læring og med udgangspunkt i Viborg kommunes: ”*Et fælles grundlag for børns læring*”.

Vores fysiske indretning af vores basisgrupper og legezoner, er lavet ud fra pædagogiske overvejelser ift. den børnegruppe vi arbejder med. Indretningen er dynamisk, og kan variere alt afhængig af, hvad vi ser, børnene er optaget af, hvordan børnene bruger rummet og ud fra et børneper-

spektiv. Materialer er let tilgængelige og i børnehøjde, nogle af legezonerne i rummene er indrettet og rammesat med eks. duplo, dukkekrog, mm., så det er overskueligt og forudsigeligt for barnet. Andre rum er ikke rammesat, og her er der mulighed for at indrette rummet til en "her og nu" aktivitet, eks. motorikbane, kæmpe brio-togbane eller bruge rummet til danse vildt og lege sanglege. Det er vigtigt for os, at vi hele tiden følger børnenes spor, og at vi tager udgangspunkt i det, der interesserer, og fanger børnene. Derfor er det også vigtigt, at vi både har rammesatte og ikke rammesatte legezoner.

Vi værdisætter, at børnene har et tilhørsforhold til deres store basisgruppe. Det gør vi ved at lave aktiviteter i de enkelte basisgrupper. Samtidig er det også vigtigt, at børnene oplever, og erfarer andre fællesskaber på tværs af grupper og alder. Derfor arbejdes der også på tværs af alder og grupper.

Vi bestræber os på at skabe små grupper hen over dagen – både i forhold til planlagte aktiviteter og spontane aktiviteter. Vi laver mindre legegrupper, hvis vi kan se, at der er et eller flere børn, der har behov for at blive understøttet i eks. sociale kompetencer, sprog, motorik, turtagning eller legestrategier.

Vores pædagogiske læringsmiljø skal altid tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børneperspektivet, deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. For os er det vigtigt, at børnene er aktive deltagere i hverdagen med en høj grad af deltagelsesmuligheder. I vores dagligdag stiller vi alderssvarende krav til barnet. Vi arbejder med zonen for nærmeste udvikling, som betyder, at det barnet kan i dag med voksenstøtte, kan det i morgen selvstændigt. Zonen for nærmeste udvikling bruger vi i de daglige rutiner, og når vi sætter læringsaktiviteter i gang, så aktiviteten/legen er alderssvarende for barnets udvikling og formåen. Vi udfordrer gerne barnet, men aldrig så det bliver for svært, da dette kan medføre, at barnet mister interessen og føler sig mindre værd. Vi har fokus på, hvor vi i læringsmiljøet placerer os i forhold til barnet.

- *Vi går foran barnet.* Det pædagogiske personale er deltagende – instruerer barnet og lærer fra os. Vi bruger os selv til at vise barnet, hvordan man gør
- *Vi går ved siden af barnet.* Det pædagogiske personale er observerende og støttende i, at barnet selv prøver.
- *Vi går bagved barnet.* Det pædagogiske personale observerer barnet i baggrunden, assisterer løbende, giver ideer, remedier og mægler, griber ind og støtter op ved konflikt, hvis det er nødvendigt.

Det pædagogiske personale arbejder med en klar rollefordeling i vores planlagte vokseninitierede aktiviteter, da det skaber det bedste læringsrum, når der er nærværende voksne. Vi har meget fokus på, at tilknytningen og interaktionen mellem barnet og den voksne er af høj kvalitet, da det er en forudsætning for trivsel, udvikling og læring. Tilknytningen udvikles både i vores planlagte pædagogiske aktiviteter og i rutinesituationer i løbet af dagen. Det der kan opleves som et praktisk forløb, og bliver betragtet som en overgang mellem aktiviteter, bliver med nærværende voksne et læringsmiljø med mulighed for læring og udvikling. Derfor arbejder vi kontinuerligt med, hvordan vi organiserer os i overgange, så vi har mulighed for at skabe det mest optimale læringsrum.

Vores ene hus deltog i 2018/2019 i et projekt med forsker Ole Henrik Hansen som sparringspartner. Vi valgte i begge huse at have fokus på barnets deltagelsesmuligheder ud fra hverdagsruti-

nen: måltidet. Det smittede af på det generelle fokus på hverdagsrutiner som et læringsrum i vores huse, og vi arbejder videre med at være undersøgende, reflekterende og evaluerende på den læring, der ligger i vores hverdagsrutiner.

I skemaet nedenunder skitseres eksempler på læringsmiljøer over hele dagen, med udgangspunkt i hverdagsrutiner (alle læreplanstemaer indgår på forskellig vis og med forskellig vægtning, afhængig af det pædagogiske fokus, i størstedelen af hverdagsrutinerne):

	Strukturelle organisering	Procesuelle samspil	Læring, trivsel, udvikling og dannelse
Modtagelsen	<p>Børnehaven og vuggestuen åbner hver for sig.</p> <p>De voksne tager imod børnene i det samme rum hver morgen. Der skabes en hyggelig stemning med lys og stille musik.</p> <p>Der er et morgenmadsbord og et rullebord med service, børnene tager med hen til bordet. For de børn der ikke skal spise, eller bliver færdige med at spise, er der mulighed for at gå i gang med at lege.</p> <p>Det er vigtigt for os, at alle føler, at der er tid til at blive taget godt imod. Derfor har vi også haft justeret vores mødeplan, så der møder flere personale ind tidligere om morgenen, da vi har mange børn fra morgenen af.</p>	<p>Modtagelsen sker under hensyn til det enkelte barns behov og alder. Vi giver barnet tid og rum til at komme ind, og lader barnet deltage i den grad, barnet er klar til</p> <p>Hvis det er svært for et barn af sige farvel, er der altid plads hos en voksen.</p> <p>Den voksne er nærværende og engageret i barnet og det barnet, er optaget af. De voksne sikrer små dialoger med flere turtagninger om bordet, og at alle børn bliver hørt og mødt.</p>	<p>Det er værdifuldt at blive mødt med øjenkontakt og et godmorgen – børnene får en oplevelse af, at de bliver set, når vi siger godmorgen med navns nævnelse.</p> <p>Børnene øver færdigheder i at komme op og ned på en stol, at hælde mad og mælk op og at rydde op efter måltidet.</p> <p>Børnene lærer at indgå i et fællesskab omkring måltidet.</p> <p>Børnene venter på tur, øver i udsætte behov og tage hensyn til andre.</p>
Samling og særlige aktiviteter og leg:	<p>Grupperne planlægger formiddagen på forskellig vis. Efter formiddagsmaden er der planlagte eller spontane aktiviteter (afhængig af, hvad</p>	<p>De voksne er nærværende og engagerede og sætter rammen for lege- og læringsmiljøet. Vi planlægger aktiviteter, hvor alle har mulighed for at</p>	<p>Børnene lærer at lytte og huske en viden, at deltage aktivt både til samling og i aktiviteter.</p>

	<p>der arbejdes med i grupperne og hvad børnene er optaget af). Det foregår i større eller mindre grupper.</p> <p>Vores samling foregår på forskellig vis, afhængig af hvordan den enkelte gruppe har organiseret sig, og afhængig af hvilket pædagogisk fokus den enkelte gruppe vælger, samtalen skal bruges til.</p>	<p>deltage og differentierer, så alle har mulighed for at være aktiv deltagende. Der tages samtidig tages højde for, at det er muligt for et barn at trække sig.</p> <p>Børneperspektivet inddrages i læringsmiljøet og de valg, der træffes og den planlægning, der foretages.</p> <p>De voksne er nærværende, deltagende og til rådighed og understøtter den aktivitet/leg, der foregår. Guider, italesætter og anviser, hvor der vurderes behov for det.</p> <p>Til samling benytter vi ofte konkrete i form af ting/fagter og andre remedier, der kan være med til at understøtte sprog og læring.</p>	<p>Børnene lærer at håndtere skift i indhold i aktiviteter.</p> <p>Børnene øver sig i leg med andre.</p> <p>Børnene udvikler tolerance overfor andre børn. De øver sig i at lytte, vente og se den andens perspektiv.</p> <p>Børnene høres og indgår i demokratiske processer og beslutninger.</p>
Måltidet:	<p>Der spises i mindre grupper ved bordene i børnenes grupperum.</p> <p>Der sidder, som udgangspunkt, en voksen ved hvert bord.</p>	<p>Børnene deltager på skift i at hente rulleborde og gøre klar til måltidet. Børnene hjælper med at hente tallerken, bestik og glas og sætter det selv tilbage på rullebordet efter brug.</p> <p>Stemningen og atmosfæren omkring måltidet skal være god, og det skal være et rart og trygt sted at sidde og spise sammen.</p> <p>Børnenes pladser ved bordene overvejes løbende. Vi har hele tiden det enkelte barn</p>	<p>Børnene er aktivt deltagende, og øver i at være selvhjulpne før, under og efter måltidet. Der trænes i brugen af kniv og gaffel. Børnene sender maden rundt, øser op, og de smører selv deres mad.</p> <p>Der føres samtaler rundt om bordene. Børnene dannes i kulturen omkring et måltid: at samtale, at lytte, at vente, at tage passende mængder, at dele, at sende rundt osv.</p>

		<p>og fællesskabet for øje, da måltidet er et læringsrum med mange muligheder. Derfor er der fokus på eks. muligheder for at skabe venskaber og mulighed for at understøtte stærke dialoger.</p>	
Bleskift/toiletbesøg/middagssøvn:	<p>Alle grupper har deres eget toilet, og børnene kommer derud i mindre grupper.</p> <p>De voksne har delt sig op, så nogen er med på badeværelset, nogen har ansvaret for at bleerne skiftes, nogen putter og andre er i grupperummet, mens de sidste bliver færdige med at spise.</p> <p>Vuggestuebørn og de yngste børnehavebørn har deres faste krybbe, barnevogn eller madras, de sover på.</p>	<p>Ved bleskift er der mulighed for en tæt interaktion mellem barn/voksen, der samtaler eller imiteres.</p> <p>På badeværelset understøttes børnene i at være selvhjulpne, og de voksne understøtter børnene med passende hjælp.</p>	<p>Børnene lærer at blive selvhjulpne og øver motoriske færdigheder i eks. at få bukser af eller op.</p> <p>Børnene i vuggestuen hjælper selv med at hente deres soveting fra kasserne (børnehavebørnene har det på deres madrasser)</p>
Garderobe:	<p>Børnene kommer i garderoben i mindre grupper, og efterhånden som de er klar til det.</p> <p>Garderoberne er opdelt. I vuggestuen er der fælles garderobe. I gruppen de 3-4 årige har de ligeledes fælles garderobe og de ældste har deres egen garderobe.</p> <p>Børnenes navne og billeder hænger over eller på garderoben.</p>	<p>De voksne giver barnet lige nøjagtig den passende hjælp for at understøtte barnet i at blive selvhjulpne. Der gives tid, motiveres og understøttes både sprogligt og praktisk, så barnet får mod på og lyst til at prøve selv.</p> <p>Forældrene inddrages i, hvordan overtøj i garderoben bedst kan arrangeres. Dermed kan børnene selv nå, overskue og selv kan gå i gang med at tage tøj på, uden først</p>	<p>Børnene øver sig i at blive selvhjulpne. Der er et fællesskab, hvor børnene opfordres, eller på eget initiativ, hjælper hinanden med tøjet, og drager omsorg for hinanden ved at hjælpe en kammerat</p> <p>Børnene får blik for sammenhænge – årstider og påklædning og lærer at tilpasse påklædningen årstiden.</p>

		at skulle vente på hjælp.	De trænes motorisk i at knappe, lyne mm.
Legepladsen:	<p>På legepladsen fordeles de voksne rollerne imellem sig. Der er både voksne til at fordybe sig i aktivitet med børnene, og voksne til at løse praktiske opgaver og eventuelle konflikter samt igangsætte lege.</p>	<p>På legepladsen er det muligt at udfolde mange forskellige slags lege: spille bold, cykle, gyng, lege med sand og jord, plukke bær, lege alene eller i små grupper, klatre og rutche. Der er plads til varieret, kreativ og alsidig motorisk og eksperimenterende udfoldelse.</p> <p>Der er steder med mulighed for fordybelse og steder, hvor børnene kan trække sig og med mulighed for at blive mindst mulig forstyrret i legen.</p>	<p>På legepladsen lærer børnene at indgå i uformelle fællesskaber. De udfordres på deres evne til at lege, at bruge deres fantasi, at vente på tur, lave aftaler, tilpasse sig andres ønsker og indgå i forskellige lege.</p> <p>De får mulighed for at etablere og styrke venskaber til få andre børn eller på tværs af grupper og fællesskaber.</p> <p>Motorikken trænes og der er "højt til loftet".</p>
Afhentning:	<p>Der spises eftermiddagsmad, når børnene kommer ind fra legepladsen/står op fra middagssøvn (eller der spises ude).</p> <p>Vi er enten inde eller ude om eftermiddagen.</p> <p>Børnene inddrages, så vidt muligt, i de praktiske opgaver.</p> <p>De voksne skaber, sammen med børnene, de læringsmiljøer der er mulige at have og indgå i (under hensyn til de forskellige opgaver der er).</p>	<p>Lege og aktiviteter er ofte båret af, hvad børnene sætter i gang. De voksne understøtter, og guider undervejs.</p> <p>Vi er opmærksomme på at hjælpe børnene med skiftet til en "ny arena", når de hentes. Vi sætter ord på at få afsluttet legen, så barnet bliver klar til at komme med hjem.</p>	<p>Børnene dannes til at kunne initiere og indgå i lege. De indgår i andre fællesskaber på tværs af grupperne, når vi ud på eftermiddagen samler grupperne.</p> <p>Børnene er aktive deltagere i praktiske gøremål.</p>

	<p>De voksne er organiseret om det praktiske om eftermiddagen, så der både er tid til at lukke grupper ned, efterhånden som der bliver færre børn og voksne, samt tid til kontakt og informationer til forældrene. Vi siger altid farvel til alle børn</p>		
--	--	--	--

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Viborg kommunes forældresyn (FORSKELLIGE I FÆLLESSKAB):

- *Børn og unge lykkes bedst, når de voksne omkring dem tager ansvar og samskaber*
- *Forældrene er de vigtigste mennesker i børn og unges liv*
- *Forældre vil altid deres børn det bedste*

Forældre er den røde tråd i barnets liv, og de er barnets tætteste relation. Forældrene er dem, der kender barnet indgående som selvstændigt individ, hvor vi kender barnet i fællesskabet blandt de andre børn. Forældrene er derfor vores vigtigste samarbejdspartnere. Det er vigtigt, at vi i fællesskab har fokus på, hvor et barn er på vej hen, og hvordan vi sammen understøtter denne udvikling. Vores forældre er en ressource. Et godt samarbejde er vigtigt for at skabe et trygt miljø for børnene, hvor der er mulighed for læring og udvikling.

Vi skal sammen med forældrene være nysgerrige på, hvad der er vigtigt for barnet. Denne nysgerrighed kan vi tage udgangspunkt i, når vi sammen arbejder med at understøtte barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Alle børn er altid på vej et sted hen i deres udvikling. Når vi deler vores viden, er det med til at skabe tryghed og trivsel og give barnet en sammenhængende hverdag.

Vi prioriterer derfor, at vi løbende er i dialog med vores forældre – både i form af dialog i hverdagen og ved formaliserede samtaler. Vi prioriterer, at vi altid har tid til en samtale med forældrene, hvis der er behov for det. Hvis der er forældre, der tidligere har haft børn i vores børnehuse, så tilstræber vi, at søskendebarnet kommer i samme gruppe og får den samme kontaktpædagog. Dette kan være med til at skabe tryghed og forudsigelighed for forældrene, da de allerede har kendskab til gruppen og de voksne. Det vil dog altid ske i et samarbejde med forældrene, da de kan have et andet ønske for deres søskendebørn. Alle børn er det pædagogiske personales ansvar – dog har vi organiseret os sådan, at alle børn har en primær kontaktpædagog, der er tovholder for samtaler og tiltag, der aftales omkring barnet.

I Viborg kommune arbejder vi med TOPI, hvilket giver os en systematik i at overlevere vigtige informationer fra tidligere pasningstilbud, når et barn begynder hos os eller når et barn skal overleveres til et andet pasningstilbud eller skole. Forældrene deltager i alle samtaler.

Når et barn begynder i hhv. vuggestue/børnehave etableres der, ud fra TOPI-systematikken, en overleveringssamtale mellem tidligere pasningstilbud, vuggestue/børnehave og forældrene. Vi har i denne overleveringssamtale fokus på både forældrenes og det tidligere pasningstilbuds beskrivelse af barnet, så vi har de bedste forudsætninger for at modtage barnet. I den interne overgang fra vuggestue til børnehave afholder vi ligeledes overleveringssamtale. Hvilket også sker i overgangen fra børnehave til skole.

Overblik over de samtaler vi holder, mens et barn går i vores børnehus:

Vuggestue:

- 1 måned inden vuggestuestart tilbydes forældre og barnet at komme på besøg til "snart-parat" 1 formiddag i ugen. Det giver både barn og forældre mulighed for at opleve og sanse vores miljø i vuggestuen. Vi tror på, at disse besøg kan være med til at skabe en mere tryk overgang fra hjem til vuggestue
- Opstartssamtale – samtalen finder sted forud for barnets start hos os. Her fortæller forældrene om barnet, og vi fortæller om hverdagen i vuggestuen. Samtalens formål er at skabe de bedste forudsætninger for at kunne modtage barnet
- 3-måneders samtale. Samtalens formål er at høre forældrene fortælle om deres oplevelse af barnets opstart og samarbejdet, samt vores fortælling om hvordan vi oplever barnets trivsel i vuggestuen
- 2 ½ års samtale
- Overleveringssamtale til børnehaven

Børnehave:

- Opstartssamtale. Samtalen finder sted forud for barnets start hos os. Her fortæller forældrene om barnet, og vi fortæller om hverdagen i børnehaven. Samtalens formål er at skabe de bedste forudsætninger for at kunne modtage barnet

- 3-måneders samtale. Samtalens formål er at høre forældrene fortælle om deres oplevelse af barnets opstart og samarbejdet, samt vores fortælling om hvordan vi oplever barnets trivsel i børnehaven
- Årlige forældresamtale i foråret. Afhængig af hvornår et barn begynder hos os, kan der være langt mellem de planlagte TOPI-samtaler. Derfor tilbyder vi en årlig forårssamtale. For de børn der skal begynde i ældste-gruppen efter sommerferien, fungerer denne samtale også som en overleverings-samtale internt i huset, da den kommende kontaktpædagog i ældstegruppen er deltagende i samtalen
- Samtale forud for skolestart i november (året før skolestart) for børn i ældste gruppen
- Overleveringssamtale til skolen

Vores TOPI-arbejde tager udgangspunkt i Rambølls IT-system: "Hjernen og Hjertet". Dette er med til at understøtte vores arbejde med udvikling, trivsel og læring hos barnet. Visionen med Hjernen og Hjertet er at forene den rationelle indsamling og anvendelse af viden og data (Hjernen) med den praksisnære og faglige indsats, som vi hver dag møder barnet med (Hjertet). Værdiskabelsen ved brugen af dette system opstår først, når der igangsættes faktiske handlinger, refleksioner og dialoger på baggrund af de indikatorer barnet vurderes ud fra i Hjernen og Hjertet. Hvis et barn samlet vurderes i gul eller rød position, finder vi, sammen med forældrene, ud af hvad der skal arbejdes med. Hvor og hvordan vi kan støtte barnet bedst muligt, så barnet kan udvikles i positiv retning.

En gang årligt har vi et samlet forældremøde på tværs af husene. Her er der oftest et fælles oplæg fra samarbejdspartnere, eller andre udefra. Temaet planlægges ud fra, hvad vi vurderer relevant, eller er optaget af i husene og gerne vil dele med forældregruppen.

Derudover har vi i 2020 haft fyraftens-forældremøder i de enkelte basisgrupper. Her er der tid til at tale om lige netop det, gruppen er optaget af – det nære fra barnets hverdag i børnehuse.

Vi ser forældrenes ressourcer og engagement som en styrke til samarbejdet om de fællesskaber, deres barn er en del af. Vi har et forældreråd der støtter op omkring de årsplansarrangementer vi har, og som fungerer som gode sparringspartnere, når der er noget vi gerne vil have et forældre-perspektiv på.

Vi holder en årlig arbejdsdag/sommerhygge på legepladsen. Vi slog vores sommerfest og arbejdsdag sammen, da vores forældre gav udtryk for, at de oplevede en større social kontakt til hinanden til vores arbejdsdag. Her var forældrene sammen om noget praktisk, og fik derfor skabt kontakt til forældre, de ikke normalt talte med/kendte eller havde set før. Da formålet med vores sommerfest var at få kendskab til de andre forældre, og da vi kunne konstatere, at forældrene ofte talte med dem de kendte i forvejen, var forældreperspektivet fra arbejdsdagen vigtigt at være lydhør overfor. Vi oplever nu til vores arbejdsdage, at forældrene blander sig på kryds og tværs, afhængig af opgaven de skal løse. Det tror vi på, giver et større fællesskab forældrene imellem, til gavn for børnene. Vi slutter dagen af med at spise sammen, og vores køkken har lavet et lækker måltid aftensmad, der nydes som afslutning på dagen.

Vi har en årlig julehyggedag. Forældrenes deltagelse i disse arrangementer er stigende, og det er vi utrolig glade for. Det er nemlig med til at skabe et stærkt samarbejde, sammenhold og fællesskabsfølelse. Når vi mødes i en anden kontekst, giver det mulighed for en anden dialog mellem pædagoger og forældre. En dialog der ikke kun omhandler barnet, men en dialog hvor vi lærer

hinanden at kende på en ny måde. Det ser vi som en styrke, når vi skal samarbejde om barnet i andre situationer.

Vi havde inviteret vores to repræsentanter fra dagtilbudsbestyrelsen samt vores forældreråd med til vores pædagogiske lørdag i foråret 2020, for at få et forældreperspektiv på vores forældresamarbejde. Denne dag blev desværre aflyst. I stedet valgte vi at tage emnet op på et forældrerådsmøde i efteråret 2020. Vi spurgte til, hvad de ser som værdifuldt i samarbejdet, og hvor vi med fordel kan udvikle det. Det kom der følgende udsagn ud af - de 2 sidste pinde er udsagn med et ønske om, at det er noget vi med fordel, kan udvikle:

Forældrerådets perspektiver på det nuværende samarbejde:

- *Det har stor betydning, at man som forældre får respons på, hvordan dagen har været når man henter sit barn.*
- *Positivt at der tilbydes de forskellige samtaler gennem barnets tid i børnehuse*
- *Der er en følelse af, at der er "styr" på børnene, og ens barn bliver set!*
- *Dejligt med info på børnenettet så forældrene kan spørge ind*
- *Vigtigt at kontaktpædagogen er tilknyttet gruppen, hvor barnet går på.*
- *Dejlige imødekomme pædagoger man møder i husene*
- *Dejligt at mærke at ens barn er glad for børnehuset*
- *Skønt med et nærmiljø*
- *Alle pædagoger kender til, og har viden om ens barn*
- *Dejligt med nyhedsbreve fra stuen omkring eks. fødselsdage og ture*
- *Dejligt med nyhedsbreve fra ledelsen*
- *Gode dialoger omkring det enkelte barn i hverdagen*
- *Skønt med dagbøger, den er så fin*
- *Flere billeder*
- *Tryghed, nærvær og omsorg*
- *Brev med overordnet tema + hvordan vi kan understøtte som forældre*
- *Kunne vi sammen blive bedre til, at hverdagsproblematikker skal/kan tages på et andet tidspunkt, hvor der ikke er forstyrrelser?*

Forældrerådets perspektiver på forældreansvaret:

- *Dialog/info fra hjemmet og til børnehuset*
- *Vi opdrager hjemmefra*
- *Børnehuse hjælper med dannelsen*
- *Anerkender andre forældres børn, stopper op, ser og hilser*
- *Tager tid til aflevering og afhentning*
- *Orden i garderoben*

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes

Viborg kommunes samarbejdssyn (FORSKELLIGE I FÆLLESSKAB):

- *Vi er opsøgende på allerede etablerede løsninger, inden vi selv opfinder en ny*
- *Vi er både optaget af at finde de rette balancer mellem det nære, det tværgående og det store fællesskab*
- *Vi opsøger og tilbyder hjælp*
- *Vi er nysgerrige på andres succeser og deler vores egne*

Det er vigtigt for os, at alle børn føler sig anerkendt for hvem de er, føler sig værdifulde, og føler at de aktive deltagere i et fællesskab. Uanset hvilken baggrund, udviklingsniveau eller kultur de kommer fra.

Vi er opmærksomme på alle børn. Vi er særlig opmærksomme på de børn, der af forskellige årsager, kan have større risiko for ikke at kunne være en aktiv del af fællesskabet. Børnenes forudsætninger og vilkår er ikke ens. Nogen børn kan i perioder have større behov for tæt guidning og støtte end andre. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger og Zonen for Nærmeste Udvikling (ZNU).

Hvis et barn viser tegn på at føle sig presset i de store fællesskaber i børnehuset, giver vi det lov til at trække sig, når det ønsker det. Det betyder, at det f.eks. kan få lov til at observere fællesskabet på afstand eller måske kun være deltagende i en lille del af samlingen. Vi sidder oftest i mindre grupper, når vi laver aktiviteter, eller leger med børnene. Det kan også være, at vi forlader grupperummet, og går ind på et af de mindre rum med ganske få børn. Her vil vi så typisk tage udgangspunkt i ting, som barnet er optaget af og positionere os bagved eller ved siden af barnet. Vores pædagogiske værktøjskasse om struktur, forudsigelighed, genkendelighed og forskellige praktiske tiltag i hverdagen, der kan være med til at understøtte og involvere barnet, er noget vi er meget opmærksomme på i vores daglige pædagogiske planlægning.

For at yde den bedste indsats for et barn i en udsat position, er samarbejde, det forebyggende arbejde og en tidlig indsats vigtig. Her er der både tale om det tværprofessionelle samarbejde med PPL og familieafdelingen m.fl., samarbejdet med forældrene og personalet imellem. Vi vægter at have en tæt og tillidsfuld daglig dialog med hinanden. En god kommunikation er ofte med til

at få en fælles forståelse af, hvordan vi bedst muligt styrker barnets kompetenceudvikling og ressourcer. I Viborg kommune arbejder vi ud fra den tværfaglige model, for at sikre en organisatorisk og handlemæssig plan for barnet ud fra en fælles forståelse, fælles værktøjskasse og klare aftaler.

Arbejdet med TOPI (Tidlig Opsporing og Indsats) er med til at sikre, at vi 2 gange årligt systematisk gennemgår alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. De daglige iagttagelser og TOPI-vurderingen samt efterfølgende LP-model og fokuspunkter/handleplan, danner grundlag for, at vi kvalificeret og målrettet kan støtte ekstra op om de børn, der har brug for det. Både i længere og kortere perioder. Vi sikrer os, gennem forældresamtaler og daglig dialog, at de indsatser vi har omkring et barn, altid sker i et tæt samarbejde med forældrene. Der er indsatser der arbejdes med hjemme og indsatser, der arbejdes med hos os.

Når vi har interne overgange, eks. fra vuggestue til børnehave eller fra børnehave til ældste-grupperne, er den kommende kontaktpædagog med til samtaler, forud for overgangen. Vi vurderer det vigtigt, så de indsatser og aftaler der er i gang, både internt i samarbejdet og eventuelt også tværfagligt, kan videreføres og understøttes bedst muligt.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Det sidste år børnene går i vores børnehuse, bliver de ældste-gruppe. Børnene fra de enkelte basisgrupper samles i en ny gruppe og etablerer et nyt fællesskab. Vi har valgt at vende tilbage til at have en ældste-gruppe, da vi erfarede, at det kunne være praktisk og socialt udfordrende, at børnene kun mødtes til aktiviteter på tværs, når det var muligt. Samtidig ved vi, at det er af stor betydning, at børnene får mulighed for at etablere et stærkere fællesskab til de børn, de skal følges i skole med. Dette vurderer vi, at vi på denne måde har større mulighed for at understøtte og styrke.

Da vi har 2 huse med hver deres ældste gruppe, besluttede vi i 2018, at børnene fra begge huse blev samlet omkring et større fællesskab med hinanden i månederne forud for skolestart (april-juni). Dette grundet at vi sender ca. 98 % af vores børn til samme lokale skole i byen. Ved at arbejde med det store fællesskab børnene imellem den sidste tid i børnehaven, får børnene et kendskab/venskab til hinanden, som de kan bygge videre på i skolen. Børnene fra begge grupper deltager ligeledes i aktiviteter på tværs af husene gennem hele året. Det kan eksempelvis være en fælles teatertur eller andre events, der primært henvender sig til de ældste.

I ældste-grupperne planlægges det pædagogiske indhold og aktiviteter ud fra børnesammensætningen og de behov, som gruppen har. Det kan variere fra år til år, hvilket pædagogisk fokus der er behov og mulighed for. Det primære fokus er dog altid børnefællesskaber. Hvordan man er god kammerat, og giver plads til hinanden og hinandens forskelligheder. Vi laver legegrupper, hvis der er nogen børn, der har brug for lidt ekstra støtte til at komme ind i fællesskabet. Vi arbejder mere intenst med at lytte til hinanden, at kunne se den andens perspektiv og støtte børnene i at vælge hinanden til og fra på en god måde. Lidt karikeret sagt, så er det sidste år en "finjustering" af det, vi arbejder med fra den dag, de træder ind i vores børnehuse og møder vores pædagogik og læringsmiljøer.

Samarbejde med Stoholm Skole:

Vi er stolte af vores samarbejde med Stoholm Skole. Vi har et tæt samarbejde med skolen, som ligger tæt på begge børnehuse. Da vi sender størstedelen af vores børn på Stoholm skole, samarbejder vi tæt omkring en fælles forståelse af, hvordan en god skolestart kan understøttes og hjælpes på vej.

For at skabe sammenhæng til børnehaveklassen, har vi det sidste halve år børnene går i børnehave forskellige aktiviteter/besøgsordninger mm. sammen med skole og sfo og deres kommende børnehaveklasselærer og pædagoger fra sfo'en. Besøgene foregår både på skolen og hos os i børnehuse.

Vi har udarbejdet en samarbejdsaftale med skolen. Vi mødes hvert år i februar, og planlægger datoer for besøg frem til sommerferien. I efteråret evaluerer vi samarbejdet, og aftaler, hvis der er noget, der skal ændres på.

Ledelsen og pædagoger fra ældste-grupperne på skift, deltager også i forårs-informationsmødet for forældrene på skolen. På denne måde er vi både synlige i samarbejdet på tværs, samt vi har kendskab til den introduktion til skolelivet, som skolen giver forældrene.

Seneste nye tiltag i vores samarbejde er, at vi har aftalt et tiltag, der skal skabe genkendelighed for børnene i den første tid efter skolestart. Vi har valgt, at vi vil arbejde med nogle udvalgte lege, rim og remser. Vi præsenterer børnene for disse hos os, og skolen inddrager det i første tid i skolen. Denne genkendelighed i "noget af det nye" for børnene, håber vi kan være med til at skabe en følelse af sammenhæng og tryghed hos børnene.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi er så heldige, at vores børnehuse ligger centralt i byen og med kort afstand til både skov, vandhul, å og grønne arealer. Vores skov i byen er blevet en del af Viborg kommunes: ”Børneskove”. I forbindelsen med etableringen heraf deltog vi, både i hvordan vi praktisk kan være med til at understøtte den daglige brug og vedligeholdelsen. Vores børn havde lavet udsmykning til indvielsen og selv været oppe at hænge det op i og omkring indvielsesstedet.

Vi har et samarbejde med den lokale kirke, hvor vi inviteres til gudstjeneste hvert år til jul. Vi har et samarbejde med det lokale bibliotek. Vi benytter ofte biblioteket og biblioteket låner ligeledes vores sal til forskellige arrangementer gennem året. I ferieperioderne har de ofte en forestilling for børn – og er der billetter tilovers, inviteres vi med til at overvære forestillingen.

Vi besluttede i 2019, sammen med vores forældreråd, at vi ville etablere et samarbejde med det lokale plejecenter. Dette er dog ikke lykket os endnu (grundet corona).

Vi støtter de lokale butikker og har ofte børnene med, når vi skal handle.

Vi har besøgt Revas i forbindelse med et affaldssorteringsprojekt.

Vi havde for første gang i 2020 et samarbejde med Handelsstandsforeningen i byen, hvor vi fik udleveret græskarfrø, så vi kunne dyrke græskar til efterårets Uhyggelig fest og optog i byen.

Vi har et samarbejde med de lokale dagplejere. Vi har i fællesskab udarbejdet en aftale om faste besøgsdatoer hen over året, hvor vi får besøg af dagplejere og nye børn til vores børnehuse forud for børnehavestart.

Generelt er inddragelse af lokalsamfundet noget vi gerne vil have større fokus på og udfordre os selv på. Måske ligger der et fantastisk uudnyttet samarbejde et sted, som vi ikke har opdaget endnu.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi ser børnene som aktive med-skabere af deres egen læring og udvikling, i rammer som vi voksne er ansvarlige for. Vi ser børnenes bidrag som væsentlige og vigtige elementer i vores pædagogiske arbejde. Derfor er det vigtigt, at vi hele tiden vurderer børnemiljøet i et børneperspektiv, der passer til børnegruppens alder, børnegruppens sammensætning og den optagethed de har.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø påvirker hinanden indbyrdes, og derfor har vi løbende fokus på, at skabe tydelige og varierede læringsmiljøer, der tager børnenes perspektiv alvorligt, så vi kontinuerligt stræber mod de bedste rammer for børnenes trivsel og udvikling.

Det kræver, at vi er nysgerrige på, hvordan børnene oplever de rammer, og de legemuligheder de har. Derfor er vi i det daglige arbejde meget observerende og reflekterende på børnenes leg, og hvad vores fysiske indretning indbyder til, og hvordan børnene trives i både det fysiske og psykiske læringsmiljø vi har.

For at understøtte denne nysgerrighed og blive klogere på børnenes oplevelser, benytter vi os af børneperspektiver som: at videofilme børnenes leg, lave børneinterview, lade børnene tage billeder af de gode legesteder m.m. På den måde kan vi koble egne iagttagelser og observationer med børnenes bidrag, hvis vi vurderer, at der er noget i børnemiljøet, som vi måske ikke har fået øje på, og hvor vi har brug for børnenes stemme – enten til at kvalificere det vi tror, eller forstyrre det vi tror, vi ved.

Den fysiske indretning af vores basisgrupper er lavet ud fra pædagogiske overvejelser ift. den børnegruppe vi arbejder med, og er derfor en dynamisk størrelse. Legetøj og materialer er i børnehøjde og opbevares, så det er overskueligt for børnene. Vi forsøger at indrette grupperummene i små overskuelige legezoner, så det skaber en tydelig ramme for og ro til legen.

Vi har gennem de seneste år haft fokus på støj og hvilke tiltag vi kan sætte i gang for at reducere støjniveauet. Her har vi både arbejdet med de fysiske rammer, og fået opsat lydplader i flere af rummene i husene. Vi er bevidste om valg af møbler og overflader, der kan reducere støj samt hvordan vores organisering kan reducere støjen. Det betyder, at vi er meget bevidste om, at børn leger i mindre grupper, at vi bruger både inde og uderummet løbende over hele dagen med forskellige grupper børn. At der i vores planlægning, og i de forskellige overgange der er i løbet af dagen, tages højde for, at alle børn ikke skal de samme ting på samme tid. Eks. børnene sendes i mindre og forskudte hold ud på badeværelset og i garderoben.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Engagement, livsduelighed, gåpåmod og deltagelseskompetence er forudsætninger for, at barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder til stadighed udvides.

Engagement:

Vores læringsmiljø skal støtte og fremme børnenes engagement og deltagelse. I vores børnehuse skal børnene opleve fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd. Børn udvikler engagement, når de indgår i relationer med betydningsfulde andre, hvor de oplever sig respekteret og passet på. Hvor de føler sig værdsat af nære, nærværende og tillidsgivende voksne, der er i øjenhøjde med børnene. Eksempelvis sidder vi på gulvet med børnene, tager del i deres nysgerrighed, og udvider de erfaringer, de gør sig, ved at føje noget nyt til samspillet. Vores nærvær er medvirkende til, at børnene oplever at få omsorg og tryghed.

Livsduelighed:

Gennem leg og andre meningsfulde aktiviteter bidrager læringsmiljøet til, at børnene drager erfaringer med forskellige sociale positioner. Dette bidrager til et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler, og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed. Vores mål med aktiviteter er:

- At børnene engagerer sig i legene
- At børnene udfolder sig og udforsker sig selv og hinanden på nye måder
- At børnenes selvforståelse og handlemønstre udfordres og udvikler sig
- At børnene inviteres til at udtrykke sig respektfuldt og anerkendende over for de andre børns perspektiver

Det er i samspil med omgivelserne, at børn udvikler deres personlighed. Børn spejler sig i andre børn og voksne, og trives bedst i en omverden, der er anerkendende og medlevende. Børn skal opleve sig selv som betydningsfulde, og med betydning for andre. Derfor er det vigtigt, at børnene færdes i et miljø, hvor de møder voksne, der er engagerede, vil dem, og ser dem som unikke personligheder med hver deres kompetencer. Dette er med til at give dem mulighed for at lære om sig selv, lære om andres grænser og egne, samt turde udfordre disse. Det er vigtigt, at børnene får lov at udfolde og afprøve egne potentialer, blandt andet ved at øve sig i at både give og modtage, se andre, samt selv blive set. Det er gennem legen, der forhandles og børnene lærer om kompromisser. De lærer også om forskelligheder, hvilket er erfaringer, der i høj grad bidrager til børnenes alsidige personlige udvikling.

Børnene skal have mulighed for at udforske og blive klogere på sig selv og deres omgivelser. Vi understøtter samspillet børnene imellem ved at guide børnene i, hvordan de indgår i samspil med hinanden. Eksempelvis at de lærer at udtrykke deres personlige grænse og sige "stop" med ord og fagter. At vi sætter ord på, hvad de må i stedet for noget andet. Blandt andet at de ikke skal skubbe, hvis de vil have pladsen ved rattet i bilen, men i stedet guides til at sidde ved siden af hinanden og være sammen om at køre bilen. Læringsmiljøet tager i ovenstående udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag ved at have øje for legens værdi i sig selv, samt at børnenes læring og dannelse sker gennem relationer i børnefællesskaber. Gennem deltagelse i fællesskaber får børnene grundlæggende erfaringer med at indgå i, høre til, og navigere i fællesskabet. Dermed får de også en forståelse af demokrati, og øver sig i at mestre demokratiske processer.

Eksempel: I børnehaven arbejdes der i flere grupper med "mig selv og min familie". Børnene har hver et hus med billeder af sig selv og de andre familiemedlemmer, og måske et billede af noget der er vigtigt i barnets liv. Det kan være en hund/bamse/moster el.lign. Pædagogiske aktiviteter som denne er med til at give barnet en forståelse af sig selv, og det nære i barnets liv. Børnene fortæller om deres "hus" til samling, hvilket er med til at understøtte følelsen af at være vigtig i relation til andre. Børnene har husene at vise og fortælle om, de bliver lyttet på og kan tale med kammerater om det efterfølgende.

Gåpåmod:

Vores læringsmiljø skal understøtte børn i at udtrykke deres følelser, og håndtere konflikter hensigtsmæssigt – uden at miste gåpåmodet. Det handler om at understøtte evnen til at håndtere modgang og udfordringer samt udvise vedholdenhed. Evner der er centrale for at kunne mestre eget liv. Det er vigtigt, at der sker en stadig justering af udfordringerne, så de ikke overstiger børnenes kompetencer, eller overskrider deres grænser. Læringsmiljøet skal stille en træningsbane til rådighed for børnene, hvor de introduceres til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer på, og de følelser der herved vækkes i dem.

Eksempel fra vuggestuen: Vi giver børnene mulighed for at være selvhjulpne ud fra deres zone for nærmeste udvikling. Vi støtter verbalt og hjælper, hvis det bliver for svært: "Vi er ved at tage overtøj på og et barn knokler med at få termobukserne på. Barnet hviner frustreret og pædagogen spørger: "Skal du have hjælp?" Barnet nikker og pædagogen hjælper barnet med at tage fat, så det er lettere at få bukserne trukket op. Bukserne driller stadig lidt, men er næsten oppe. Barnet trækker endnu engang i bukserne, og pludselig er de oppe. Pædagogen kigger på barnet med et stort smil og siger: "Hoov du kunne selv" Barnet ser stolt ud og fortsætter med skoene."

Eksempel fra en børnehavegruppe: "en aftale hos os er, at hvis børnene gerne vil klatre i træer, skal de selv kunne klatre op (uden brug af grønne mælkekasser). Et barn har længe gerne villet op i æbletræet. En eftermiddag arbejder barnet ihærdigt med at sætte cykler og kegler op for at kunne komme op i træet, og til sidst lykkedes det.....uden brug af mælkekasser 😊 Barnet "fik arbejdsro til opgaven", og nu er barnet blevet super god til at klatre.

Deltagelseskompetence:

Børn øver sig i deltagelseskompetence ved at balancere mellem iagttagende, og mere initiativtagende positioner i de aktiviteter og relationer, de indgår i. Læringsmiljøet skal understøtte og udvide børnenes erfaringsverden, så de kan og tør deltage og tage initiativer, der skaber muligheder for den livsudfoldelse, de ønsker sig i fællesskabet. Vi arbejder med genkendelighed og struktur i hverdagen, så børnene møder en forudsigelig hverdag, hvilket skaber tryghed og forudsigelighed. Vi benytter visuel guidning på forskellige måder i de enkelte grupper, så det visuelle kan understøtte børnene i at klare flere ting selv. Ved at lave gentagelser i hverdagen, både i aktiviteter, til samling, ved måltider osv., giver vi børnene større mulighed for deltagelse. Vi guider, roser og opmuntrer, så børnene motiveres, og nysgerrigheden pirres. Vi støtter børnene i deres vedholdenhed, så de får oplevelsen af at gennemføre eller færdiggøre en aktivitet/leg. Gennem vores egen begejstring, og ved at stille understøtte spørgsmål der både fastholder, og udvider børnenes interesse, styrker vi børnenes koncentrations- og abstraktionsevne. Dette er afgørende for deres udvikling og læring, og grundlæggende for en alsidig personlig udvikling.

Eksempel fra børnehaven: "Der er motorik i fællesrummet. Et barn har ikke lyst til at deltage. Pædagogen giver derfor barnet mulighed for at være observerende, ved at barnet får lov at trække sig tilbage og iagttage. Det samme sker anden gang gruppen er i fællesrummet. Tredje gang de er i gang, er barnet klar, og deltager nu aktivt i aktiviteten med de andre børn."

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Når barnet bliver født, agerer det i samspil med forældre og nære personer omkring det. Barnets opmærksomhed vokser gradvist, og barnet udvikler sociale relationer og empati. Barnet mærker egne følelser, og bliver derigennem opmærksom på andre. Empati handler om at nære følelser for andre og at kunne sætte sig i deres sted. Børnene udvikler positive relationer til andre børn gennem leg og fællesskaber. Personalet er rollemodeller, og sætter rammerne, sammen med børnene, for den sociale trivsel i gruppen. Personalet er normsættende, og hjælper børnene med at lære de basale sociale mønstre.

Børn udvikler sociale kompetencer, når de knytter sig til andre mennesker og samarbejder. Ved at indgå i venskaber og gruppefællesskaber lærer børn at give og få omsorg og respekt. De øver sig i at sikre sig medbestemmelse og indflydelse, at få en forståelse for andre børns perspektiv og de opnår færdigheder i forhold til at forhandle og argumentere. Vi lægger stor vægt på, at der er en god og imødekommende atmosfære i husene, hvor mangfoldighed og forskellighed ses som en ressource, og hvor børnene kan danne relationer i børnefællesskaberne. Alle børn har ret til at være en aktiv del af et børnefællesskab. Udgangspunktet for børns forudsætninger for deltagelse i fællesskaber er forskellige, og derfor har børn brug for forskellige måder at blive støttet til deltagelse på.

Legen er grundlæggende for børns læring, herunder også social læring. Vores læringsmiljø skal derfor skabes således, at de drives af barnets iboende lyst til, og motivation for at lege. I vores

kultur ses legen som naturgivet. Alle børn, uanset muligheder og omstændigheder, er drevet af denne iboende kraft, og derfor har legen værdi i sig selv.

Samlingen er et læringsmiljø, vi benytter hos os. Her skabes et socialt fællesskab med aktiviteter, lege og samvær. Et fællesskab der er medvirkende til at understøtte den enkeltes mulighed for deltagelse og medindflydelse. Til samling benytter vi os ofte af at fremhæve børn, der har brug for at blive "forstørret". Vi skaber en ramme, hvor der er mulighed for at få øje på hinanden, og vi har mulighed for at understøtte, så alle har mulighed for at bidrage og blive set og hørt. Børnene øver sig i turtagning, at lytte, give plads til hinanden og blive opmærksomme på hinanden. Der arbejdes med kropslighed, kulturelle værdier, traditioner og social læring i fællesskaber. Samlingen er en struktureret ramme om et fælles tredje. Det er vigtigt for os, at samlingen ikke er styret af hvad personalet er optaget af, men af hvad der rør sig i børnegruppen. Samlingen justeres efter børnenes alder, "dagsform" og optagethed. Afhængig af børnegruppens sammensætning og udviklingsniveau, deler vi periodisk samling op i mindre grupper og med forskelligt indhold.

I både vuggestue og nogle af børnehavegrupperne benytter vi elementer fra "Fri for mobberi", og bruger dette både i forhold til trivsel i hele børnegruppen, og til at hjælpe børnene med konfliktløsning.

Generelt tager vi udgangspunkt i vores gruppesammensætning og har øje for eksisterende og spirende venskaber. Vi iagttager hvordan børnene kan spejle hinanden og gøre brug af hinandens ressourcer, både i forhold til udvikling og trivsel. Vi er bevidste om vores rolle i at understøtte, at børnene får øje på hinanden i forskellige kontekster. I praksis betyder det, at vi, når vi skønner behov herfor, laver legegrupper, at børnene under måltider får plads ved siden af eller ved et bord, hvor vi skønner grobund for nye relationer og nye fællesskaber. Vi har en gå-makker når vi er på tur, hjælpemakker i garderoben og sammensætter børn til at hjælpe med praktiske opgaver. Vi er bevidste om den triangulering det kalder på, når vi ønsker at understøtte at børn får øje på hinanden, og derfor er det vigtigt, at vi hele tiden har øje på de 3 læringsrum, hvor vi går foran, ved siden af eller bagved barnet.

Generelt tilbyder vi forskellige læringsmiljøer, både inde og ude. Alle læringsmiljøer lægger op til forskellige måder at være sammen om et fælles tredje på.

Eksempel fra børnehaven: En gruppe børn leger med sand på legepladsen og er ved at grave et hul. Børnene eksperimenterer med vand, og finder ud af, at vandet hurtigt forsvinder, når de putter det i hullet. Pædagogen understøtter børnenes fællesskab og samarbejde ved at italesætte, at hvis de skiftes til at hente nyt vand, kan der forblive "en lille pyt" i hullet. Herefter går børnene i gang med at hente vand, og finder hurtigt ud af, at hvis der hele tiden er en af dem, der er i gang med at hente nyt vand, så lykkes det at "holde på vandet". Et stærkt samarbejde og opmærksomhed på hinandens værdi blev udviklet og skabt.

Eksempel fra vuggestuen: "2 børn kører på scooter på legepladsen, 3 andre børn kommer og vil gerne være med. Alle 5 børn kører nu frem og tilbage på scootere og griner højt. Pædagogen sætter kegler op, så der laves en bane. Der skabes et fællesskab omkring legen og banen, og alle er en aktiv del af det. Pludselig vælter et af børnene på scooteren, og begynder at græde. Pædagogen kommer hen, hjælper barnet op og benævner, at hun godt kan forstå, at han blev ked af det, og at det ikke er rart at vælte på en scooter. De andre børn er nu også kommet hen til barnet, og står og iagttager, mens pædagogen trøster. Pædagogen og børnene taler om, at barnet væltede og blev ked af det. Et af børnene trykker fingeren ned over kinden (babytegn for "ked af det",) og siger "græder". Pædagogen bekræfter og siger "ja M væltede og slog sig. Du fortæller, at han græder, så det har gjort ondt".

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Sprog er en måde at møde verden på. Sproget er menneskets forudsætning for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Børn udvikler kommunikative kompetencer i et socialt samspil med dem, der omgiver dem. Det sker gennem samværet, oplevelser, leg, fortælling, planlagte og spontane aktiviteter i hverdagen.

For det lille barn sker kommunikationen med andre især gennem lyde (pludren og gråd), øjenkontakt og gennem gestik og bevægelse af kroppen. I takt med at barnet modnes, vil det være i stand til at deltage i små ”samtaler”, hvori der indgår en vekselvirkning mellem at lytte og ”tale” og kunne rette opmærksomheden mod noget fælles tredje. Når barnet er omkring et år gammelt, vil det kunne sige det første ord, og det vil nu være i stand til at indgå i små dialoger hvor sproget og det udtalte ord, gradvist får større betydning i samtalen og det kommunikative samspil. I begyndelsen er det, det passive ordforråd der vokser, og i løbet af barnets 2. leveår kommer barnets ekspressive sprog til.

Sprog og kommunikation er en vigtig del af den alsidige personlighedsudvikling og de sociale kompetencer. Barnets kognitive udvikling hviler på sproget, på sprogforståelsen, evnen til at ræsonnere og løse problemer. Det har betydning for barnets evne til senere at forstå matematiske og sproglige begreber og tænke abstrakt. Derfor arbejder vi kontinuerligt med at sikre, at der er et sprogligt udviklende læringsrum omkring børnene.

Vi understøtter børnenes kommunikation og sproglige færdigheder ved at være bevidste om at benævne børnenes initiativer, deres og andres handlinger, deres og andres sindsstemning og være nuancerede i vores sprogbrug. Vi bruger de rigtige begreber om eks. kop, krus, glas mm. Vi visualiserer samtidig med at vi bruger sproget sammen med børnene, Eksempelvis supplerer vi med sange, eventyr, bøger, rim og remser med sprogpøser. Vi peger på det vi taler om, mens vi fortæller, hvad det er. Vi laver dialogisk læsning, og i nogle grupper anvendes der piktogrammer. Vi arbejder i ældste grupperne med "hit med lyden". Vi er i gang med at øve os i brugen af iPads som et understøttende supplement. I vuggestuen arbejdes der desuden med brugen af babytegn.

Vi sørger desuden for:

- At tale langsomt og være opmærksom på turtagning i sproget. Barnet kan have brug for at vi giver det lang tid til at svare
- At stille åbne spørgsmål og invitere til deltagelse
- At have fokus på vigtigheden af "samtaler i hverdagen"
- At tale med børnene om, at der findes forskellige sprog (da vi har flersprogede børn i husene)
- At være nysgerrig på andres perspektiver, og kunne tale om, og benævne følelser
- At have forskellige bøger tilgængelige, så der er noget for forskellige aldre og interesser
- At sidde i mindre grupper, for at skabe bedre mulighed for deltagelse
- At tale i forskellige tider, bruge forholds- og tillægsord og generel en opmærksomhed på vores egen korrekte sprogbrug
- At skabe fællesskaber og lege, hvor vi selv deltager, så vi kan understøtte sprogligt
- At samtale undervejs i højt læsning, så det giver mulighed for børnenes aktive deltagelse.
- At være nysgerrige sammen med børnene, så vi er med til at pirre til deres fantasi og forestillingsevne

Det enkelte barn skal føle sig glad og tryk i fællesskabet for at kunne udfolde sig bedst muligt. Fællesskabet skal kunne bære, at der er børn, der måske bidrager mindre end andre børn, eller der er nogen, der måske bidrager "for meget". Det er en vigtig social træning at lære at lytte og vente på tur. Sproget udvikles især gennem aktiv deltagelse, men også gennem observation af andre. Nogle gange er fællesskabet styret og reguleret af en voksen, andre gange er den voksne mere ved siden af, hjælper og understøtter en leg, så den ikke går i stå og så den bliver ved at udvikle sig. Det vigtige er, at den voksne forstår at positionere sig, så børneperspektivet er i højsæde.

Børnene sprogtestes når de er mellem 2,10 år og 3,4 år og igen året inden skolestart. Når vi har lavet sprogtestene, analyserer vi dem for at finde ud af, om der skal være en indsats der indebærer konsultation med en logopæd. Vi vurderer, om der børn, der har behov for en mere fokuseret indsats, eller om der er områder, vi ikke har været nok opmærksomme på og hvilken pædagogisk indsats det så kalder på. Vi justerer vores praksis på baggrund af testene, og i nogle tilfælde følger vi op med en ny test.

Eksempelvis har vi haft børn i flere af grupperne i børnehaven, hvor de scorede lavt i rim og remser. Det kaldte på en ekstra indsats på dette område. I en af grupperne udarbejdede de kort med billeder, som rimede to og to. Derefter skulle børnene lære at sammensætte billederne, så de rimede. I en anden gruppe fokuserede de på at rime med ord, både i strukturerede og ustrukturerede aktiviteter i hverdagen.

Eksempel fra en børnehavegruppe: I en af grupperne var der begyndt et barn fra Ukraine. Der tales om, at barnet taler et andet sprog end de andre i gruppen gør, og at man godt kan "snakke" sammen alligevel. Den følgende tid prøver flere af de andre dansktalende børn at tale russisk, når de leger med barnet fra Ukraine."

Vi skriver dagbog til forældrene i grupperne, på vores digitale kommunikationsplatform. Det kan være en kort fortælling om noget, der er sket i løbet af dagen. Det kan være billeder med understøttende tekst eller nogle stikord på, hvad gruppen primært har været optaget af. Denne kommunikation er med til at understøtte den dialog forældrene kan have med barnet omkring dagen i børnehuset, og kan derved være bindeled mellem barnets to verdener.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

”Børn er i verden gennem kroppen”. Kroppen er barnets værktøj til at bevæge og sanse verden. Når børn støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen. Kroppen hjælper til med at huske det ”ikke-sprogliggjorte”. Ved at sætte fokus på kroppen og sikre dens udfoldelsesmuligheder, lægges grundlaget for fysisk og psykisk sundhed.

Sanserne er børns adgang til verden og fundamentet for at opfatte og begribe verden. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte stimulering af de tre motoriske grundsans (den taktile sans, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskel-led sansen) i samarbejde med de fire øvrige sanser (lugte-, syns-, smags- og høresansen). Det har afgørende betydning for barnets motoriske udvikling og automatisering af bevægelse, såvel grov- som finmotorisk.

Igennem bevægelse dannes barnet til at forstå kroppens signaler, egne styrker og ressourcer, og der sker en gradvis erfaringsdannelse. Evnen til at aflæse og forstå andre børn og voksnes gestik, mimik og kropsligt udtryk styrkes. Barnet prøver igen og igen de samme bevægelser, og lærer at mestre nye motoriske færdigheder og bearbejde og forstå de sanselige indtryk.

Læringsmiljøet for børnene foregår over hele dagen, og skal give alle børn erfaring med kroppen, sanser og bevægelse samt mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg. Vi er ansvarlige for at tilrettelægge et læringsmiljø, der motiverer børnene til at bevæge sig ved selv at vise bevægelsesmæssig glæde.

Vi er meget opmærksomme på at understøtte børnenes kropslige udfoldelse både ude og inde, i hverdagsrutiner og i strukturerede og ustrukturerede aktiviteter. Vi bruger dagligt uderummet som et naturligt motorisk udfoldelsesrum. Her er adgang til legeredskaber, som opfordrer til varierende bevægelsesmuligheder. Der er redskaber til at kravle over, under, gå på, rutche ned ad og gå på line på. Vi har klatretræer, bakker og både jævnt og ujævnt terræn at gå på. Børnene får lov at gå på bare tæer om sommeren på udvalgte områder. En gruppe har, med forældrenes accept, eksperimenteret med at børnene har "øvet sig i" at mærke efter, hvor meget/lidt tøj, de skulle have på udenfor.

Vi har en årlig "legepladsdag/sommerhygge" hvor børn og forældre kommer og hjælper med at male, klippe og generelt vedligeholde vores legepladser. Det er en dag, der skaber samhørighed og ejerskab over vores fælles uderum. Vores legepladser kan nemlig benyttes af vores børn og deres forældre, udenfor vores åbningstid.

Vi benytter ligeledes naturen omkring os til gåture, leg i skoven og leg på andre legepladser i nærområdet. Vi afholder indimellem cykeldag på parkeringspladsen eller legepladsen, hvor børnene har mulighed for at tage deres egne cykler med og tage cykelkørekort.

Hvert år, før vi går på efterårsferie, afholder vi vores traditionelle motionsdag på tværs af huse og grupper. Motionsdagen planlægges med udgangspunkt i, hvor børnene udviklingsmæssigt befinder sig.

Vi har i begge huse mulighed for at lave motorisk udfoldelse indenfor, da begge huse har et rum indrettet hertil. I det ene hus har vi en sal, hvor legeredskaberne står fremme og i det andet hus har vi et rum, hvor vi løbende tager legeredskaberne frem og giver plads til den mere pladskrævende fysiske og motoriske udfoldelse.

Eksempel fra vuggestuen der har lavet motorikbane i salen: "Pædagogen sidder og observerer børnene og et barn rækker hånden ud og siger: "hånd". Pædagogen siger: "Ja jeg vil gerne holde dig i hånden". Barnet kommer igennem hele motorikbanen, og vil prøve igen. Barnet kravler selv op, og gør klar til at komme igennem banen. Pædagogen opmuntrer barnet til selv at prøve og siger: "jeg går lige her ved siden af dig". Barnet forsøger selv at komme igennem banen og pædagogen er ved siden af til at gribe hånden, hvis barnet får behov for det.

Vi indtænker "lovlig bevægelse" før stillesiddende aktiviteter, så kroppen er stimuleret og klar til at kunne sidde stille.

Vi sætter fokus på sanserne på forskellige måder, eksempelvis ved føleposer, spiller musik, bager, vi dufter til blomster og maden og arbejder på forskellig vis i grupperne med børnemassage, mindfulness og afslapning – både i form af berøring barn-barn, voksen-barn og at lytte til stille musik, der får pulsen ned. Vi giver mulighed for en pause og mulighed for kropslig ro og understøtter forestillingsevnen, når der eksempelvis lyttes til lyde fra naturen. Vi leger sanglege, synger fagtesange, og kombinerer dermed sprog og krop i strukturerede eller spontane aktiviteter.

Vi har stor fokus på selvhjulpethed i både vuggestue og børnehave. Dette både for at styrke det enkelte barns alsidige personlige udvikling, og for at styrke krop og bevægelse. Børnene øver sig

allerede fra vuggestuealderen i at kravle op og ned på trip trap stole/skamler, at finde deres overtøj og sko når de skal ud. At tage tøjet af når de skal puttes, og selv kravle op på puslebord og i krybber, når de skal sove.

Både i vuggestue- og børnehavealderen kræver det, at vi veksler mellem læringsrummene og opmuntrer børnene i deres forsøg på at være selvhjulpne. Vi hjælper eksempelvis med at få den ene arm i termotrøjen, og barnet forsøger selv med den anden.

Vi har ligeledes stor fokus på deltagelsesmuligheder og selvhjulpethed ved måltidet. Da vi i begge huse har fuldkostordning, er denne hverdagsrutine et naturligt læringsrum, som rummer meget læring indenfor samtlige læreplanstemaer. Vi har arbejdet meget med måltidet som læringsrum, siden vi fik fuldkostordning. Vi har arbejdet med den læring der ligger i måltidet, og har i det ene hus haft fokuspunkter, vi har kigget efter i et måltid, bl.a. børns deltagelsesmuligheder, stemning og atmosfære. Til at understøtte dette arbejde har vi brugt video, som har hjulpet os med at få øje på det, vi med fordel kunne arbejde videre med.

Det at vi spiser fælles tilberedte måltider, har også givet os mulighed for at inddrage børnene i processerne. Alle grupper har en ugentlig "køkken-dag", hvor de hjælper med at bage, skrælle gulerødder/kartofler, eller hvad der lige er brug for, og som de kan deltage i. Det giver både en større forståelse for maden at se den uforarbejdet og kunne tale om, hvor maden kommer fra. Samtidig oplever vi, at børn får større mad-mod af, at være deltagende i måltidet og at være en del af et fællesskab under spisningen.

Eksempel fra vuggestuen: Vi spiser fiskefilet og der er citron til. Pædagogen spørger børnene, om de vil smage en citron. Det første barn takker nej, mens de andre takker ja. De smager på citronen og kigger alle på hinandens ansigtsudtryk og taler om, hvordan det smager. Det første barn udbryder: "os' mig". Pædagogen kigger på barnet og siger: "du vil også gerne smage på citronen".

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det lille barn lærer og husker gennem sanselige aktiviteter, hvor specielt det visuelle, det auditive og det taktile er i fokus. I takt med at barnet modnes og sproget udvikles, bliver sansningen og oplevelser omsat til kognitive spor i hjernen. Her lægger det sig som viden, der kan bygges ovenpå. Især science-begrebet giver mening, når man taler om de små børns erfaringsdannelse. Igennem mange små kast med sand op i luften erfarer barnet, at det altid kommer ned igen. I naturen kan barnet erfare de skiftende årstider, livet i det små og det store og på nærmeste hold følge processerne i alt levende. Natur og science er derfor tæt forbundet.

Som voksne skal vi ikke vide alt, men vi skal være nysgerrige sammen med børnene og være med til at give børnene en viden. Vores tilgang gør, at vi skal tænke nyt, og ikke nødvendigvis svare på børnenes spørgsmål. Den nye viden får vi gennem vores forskende tilgang sammen med børnene.

Naturen er et læringsrum, hvor børns kroppe, sanser, nysgerrighed og følelsesregister udfordres. I naturen kan man få en viden om verden omkring os og lære hvordan vi bliver bedre til at passe på den (bæredygtighed). Det kan være viden om, hvornår man må røre, og hvornår man skal nøjes med at kigge. Det kan være en begyndende viden om at passe på ressourcerne. At vi ikke skal brække grene af træerne eller skade et dyr – hverken bevidst eller i kådhed.

Børnene får trænet deres motorik, så de bliver bedre til at gå, løbe, klatre, hoppe, koordinere mm. De får øvet egne kompetencer, lært udholdenhed og at overskride samt lære at kende egne grænser. Det kan være ved at prøve noget nyt, gøre noget man ikke har turde før, røre ved noget der er slimet, snasket el.lign.

Vi lægger vægt på at naturen er en del af dagligdagen, og følger årets gang. Børnene er ude hver dag, og i alt slags vej. Børnenes adgang til naturen giver dem gennem leg og oplevelser, erfaring og viden. De bliver fortrolige med planter, dyreliv og deres kendskab til naturen gør, at de ser dens værdi og passer bedre på den. De 4 elementer, ild, vand, jord og luft er en del af al vores udeliv.

Vi bruger både naturen på legepladserne, ved åen, engen, vandhullet, i den lokale skov, ture i lokalområdet. Vi tager på ture gennem naturskolen, og får besøg af naturvejledere fra naturskolen. I uge 36 i 2020, har vi været en del af pilotprojektet "Grønne sammen". Projektet omhandler bæredygtighed og bliver fremadrettet en uge for alle skoler og dagtilbud i Viborg kommune. Vi fik besøg af Den Grønne Caravane, som med sang og musik gav et andet input til vores egne planlagte og spontane aktiviteter i løbet af ugen.

Konkrete aktiviteter vi har erfaring med, når vi arbejder med natur, udeliv og science:

- Vi finder kriblekrable.dyr på legepladsen og i skoven. Vi undersøger dem og læser om dem i bøger og på iPads.
- Vi taler om vejret og sanser det på egen krop. Børnene inddrages i, hvilken påklædning der passer til dagens vejr
- Vi laver fuglemad, foderbræt, fuglehuse, fugletælling (opsatte billeder i nogle af grupperne af de fugle, der er på vores legeplads. Børnene skulle derefter lægge en farvet perle i et glas, svarende til den fugl, de havde set)
- Nogle grupper har haft haletudser på stuen, fulgt deres udvikling og sat dem ud igen
- Naturbingo på legepladsen
- Minibiotop på legepladsen, som tiltrækker en masse insekter, som kan kigges på og undersøges
- Laver insekthoteller
- Vi eksperimenterer med brugen af digitale medier, har senest lånt en mediekuffert, så der har været mulighed for at benytte forskellige medier til at understøtte med
- Der eksperimenteres med mudder, vand, sand. Laves vandbaner, bages mudderkager, vandes blomster
- Vi laver bål året rundt. Her får børnene erfaring med at mærke varme, røg og vindretning. Vi både hygger om bålet med sang, snak og fællesskab og andre gange laver vi mad over bål
- Har adgang til forstørrelsesglas, terrarier, kikkerter mm., så børnene kan finde dyr og insekter og studere dem

- Vi affaldsindsamler – både i naturen og i grupperne, hvor der er forskellige skraldespande til forskelligt affald
- Har lavet scienceforsøg, eks. flyde/synke forsøg, temperaturmålinger, smelte- og fryseforsøg
- Biodiversitet på legepladsen med plantekasser, blomster, frugtbuske, frugttræer osv. Børnene er på denne måde med i årets gang, vejret og insekternes betydning for det vi planter og får derigennem en begyndende forståelse for planter og dyrs værdi. De hjælper til og ser tingene vokse fra frø til plante. De sanser og smager på bær og frugter. Får kendskab til kompost og nedbrydning
- Vi har eksperimenteret med matematisk opmærksomhed ved at benytte en mediekasse, hvor det har været forskelligt materiale vi har kunne benytte os af. Ligesom vi også taler om hvilket træ der er højest/lavest, hvor mange fugle så vi, træstammerne er runde, denne sten ligner en trekant osv.
- Vores ældste grupper har flere gange deltaget i metamorfoseteater og workshops, som har været planlagt af naturvejledere på vores naturskole

Vi har gennem 2020 haft endnu større fokus på at bruge uderummet og, i det omfang det er muligt, trække aktiviteterne udenfor – ligesom vi også inddrager elementer og materialer fra naturen i vores indendørs aktiviteter.

Vores legepladser skal byde på udfordringer og være under forandring. Børnene skal have mulighed for at være undersøgende, bruge deres kreativitet og fantasi. Undres og turde stille spørgsmål, som vi sammen finder svar på eller er undersøgende omkring.

Eksempel fra en gåtur i vuggestuen, hvor tidligere sansemæssig erfaring viser sig: "En gruppe vuggestuebørn er på tur og der er smukke syrener i vejsiden. Forud for dette har en pædagog tidligere talt med børnene om syrener, duftet til dem sammen og talt om, at syrener dufter som saftevand. På denne tur ser børnene syrenerne og begynder at tale om saftevand".

Et eksempel fra børnehaven: Vi arbejder med at lade børnene være nysgerrige på deres omverden. Her kommer science-delen til udtryk, idet vi lader børnene eksperimentere med naturen. Hvor tung er en sten? Kan jeg løfte den? Kan jeg knække den her gren? Ved at lade børnene selv være styrende, undgår vi at give dem svarene på forhånd. Hvis et barn finder en regnorm på legepladsen, kan vi lade barnet selv komme med svar på, de ting, som barnet er nysgerrig på. Hvis man derefter gerne vil vide mere, kan man jo slå dyret op på en iPad og finde de røelle svar. Et eksempel var, at vi under frokosten en dag kom til at snakke om sommerfugle. Jeg hentede vores iPad og viste billeder af de arter, som er almindelige i Danmark. Da vi senere kom på legepladsen, fik et barn øje på en sommerfugl og råbte: "Det er den vi så på iPad!"

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab er bærende elementer i mange af aktiviteterne i husene. At kunne udtrykke sig gennem forskellige udtryksformer er med til at præge børnenes forståelse af og tilgang til verden. Det er både i egne produktioner og kulturelle oplevelser i og uden for huset, at vi arbejder med dette tema. Igennem kreativ udfoldelse skabes der ro, sansning og fordybelse. Tanker kan flyde frit, sanserne stimuleres, og der indgår æstetiske overvejelser. Børnene introduceres til forskellige materialer, ler, pap, papir, naturmaterialer, vandfarver mm. Mange af vores materialer er tilgængelige, så børnene kan bruge deres fantasi spontant, og andet benyttes sammen med det pædagogiske personale. Vi planlægger kreative projekter på forskellig vis hen over året, alt afhængig af hvordan dette understøtter det, børnene er optaget af. Vi er i gang med at øve os i brugen af de digitale medier som pædagogisk læringsredskab og arbejder endnu på forskellig vis med dette.

Kultur kan også være den måde, vi mødes på. Hvordan vi taler sammen, hvordan samlingen foregår, hvilke sange eller sanglege der vælges osv. Kultur aktiverer børns sanser og følelser. De møder læringsmiljøer, hvor de får mulighed for at udtrykke sig på forskellige måder. De møder nye sider af sig selv, forstår deres omverden, møder egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier. Vi medvirker til at give børnene kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, hvor vi stimulerer deres engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed.

Eksempel fra vuggestuen, hvor der til samling præsenteres forskellige historier/eventyr understøttet af fagter eller konkrete. "Børnene sidder og spiser frokost. Et barn peger på en bog på hylden og udbryster: "Trolde, trolde", Pædagoger svarer: "Ja det er de tre bukke bruse og trolde". Barnet kigger på pædagogen og siger: "Trip trap, trip trap. Trolde, Næse, Ah-ah-ah-tju". Pædagogen svarer: "Ja bukkebrusene tramper på broen og I pudser troldeens næse". Det er alt sammen effekter fra den måde eventyret fortælles i vuggestuen."

Vi har forskellige højtider og traditioner, som vi værdsætter højt og engagerer børnene på forskellige måder, afhængig af alder og udviklingstrin. Børnene får indblik i de forskellige danske højtider og traditioner ved, at vi går i kirke, holder julehygge, spiser julefrokost, laver julegaver og juleklip. De ældste børn går Luciaoptog for kammeraterne i husene og for forældrene. Vi hører julehistorier og i det ene hus er der nisser i skabet 😊 Vi slår katten af tøndens til fastelavn og klæder os ud. Vi laver gækkebreve til påske og spiser påskefrokost. Vi fejrer Sct. Hans med bål og sang. Og vi fejrer børnenes fødselsdage i vuggestue og børnehave – det sidste år børnene går hos os, tager vi gerne hjem til fødselsdag hos barnet.

Både til højtider og generelt har vi fokus på, at skabe et godt æstetisk børnemiljø, hvor børnenes produkter udstilles og er i børnehøjde. Vi har øje for, at vores indretning skal appellere til børnenes sanser, og at der skal indrettes, så det er visuelt tydeligt hvad man kan lave i rummene. At materialer og legesager er tilgængelige. Rummene kan forandres/udsmykkes ud fra hvad børnene er optagede af, så det visuelle og eventuelle produkter, er med til at understøtte de processer, der har gået forud. På den måde kan børnene kan genopleve disse gennem det visuelle.

Vi ønsker at udvide børnenes verden med at deltage i forskellige aktiviteter, som kan være med til at vække begejstring, nysgerrighed og forundring. Vi benytter os bl.a. af det lokale bibliotek, samt de forskellige kulturelle tilbud i lokalområdet, ligesom vi også selv er opsøgende på at deltage i forskellige kulturelle arrangementer i kommunen, eks. teater og koncerter.

Vi har børn fra mange forskellige kulturer og lande, og med mange forskellige baggrunde. Det betyder, at vi er ekstra opmærksomme på at skabe et miljø, hvor der er plads til at indgå i forskellige fællesskaber. Et miljø hvor der er plads til at være forskellige, og opleve forskellighed. Derfor hjælper vi både børnene med at skabe en bevidsthed omkring dem selv - hvem er jeg, hvor kommer jeg fra? Men også en bevidsthed om det og dem, de er omgivet af: -hvem er de andre børn, hvordan ser der ud hjemme hos dem, hvad er de optaget af? At der er forskellige måder at leve på og være en familie på. Vi er alle født forskellige, dreng/pige, høj/lav og er forskellige af sind, udseende, værdier mm. Fælles er dog, at vi alle er lige meget værd.

Gennem mødet med andre kulturelle værdier og udtryksformer, kunstneriske og kulturelle, bliver vi bevidste om egne kulturelle rødder. Og ved at skabe traditioner og udvikle kulturel praksis, kan børnene blive inspireret til selv at lege, omforme og eksperimentere med de udtryk de møder på deres vej. De kan udvikle forståelse for, at der kan være forskellige måder at leve og gøre tingene på. Dette er med til at danne børnene som mennesker, og som demokratiske samfundsborgere.

Et eksempel fra børnehaven på lidt dansk kultur og bevidsthed herom: "I en dansk kultur siger vi "god weekend" til hinanden om fredagen. Et barn havde for vane at sige god weekend hver dag, når barnet blev hentet. Pædagogen talte med barnet om det og fandt ud af, at barnet ikke helt forstod, hvornår der siges god weekend og hvorfor. Barnets respons på pædagogens spørgsmål om, hvorfor barnet sagde det var: "folk bliver bare så glade, når man siger god weekend". Et dejligt perspektiv, som blev efterfulgt af en snak om, hvad det betyder, og om hvornår man siger det". Vi finder noget andet barnet kan sige til andre, for at se dem blive glade 😊

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi har gennem årene forsøgt forskellige tiltag i forhold til at skabe en faglig evalueringsskultur. Vi har arbejdet med smtte-modellen, som en metode til at kvalificere, synliggøre og evaluere/reflektere over vores pædagogisk planlagte aktiviteter. Vi har ligeledes benyttet smtte-modellen, når der har været noget i en børnegruppe, vi har været nysgerrige på, og villet udvikle praksis på. Smtte-modeller har både været benyttet som pædagogisk redskab, og som information til forældrene ift. et givent fokus vi har haft.

De evaluerings- og dokumentationsmetoder vi har erfaring med er bl.a.: TOPI, video, LP-modellen, praksisfortællinger, børneperspektiver, smtte, handleplansskemaer, relationsmateriale, procespilen, spørgeskemaundersøgelser, screeninger, sprogvurderinger og observationer.

Vi har i efteråret 2020 igangsat en proces, hvor vi undersøger forskellige konkrete evalueringsmodeller og metoder, for at finde frem til, hvilke der giver bedst mening i vores pædagogiske praksis. På vores personalemøder udveksles der gruppevis erfaringer, ligesom der systematisk skal arbejdes med det på teammøder.

Vores mål er at finde en overordnet skabelon, som er meningsgivende, og med mulighed for at benytte forskellige metoder ind i. At udvikle vores evalueringskultur, så det bliver en dynamisk og cirkulær proces. Dette arbejde er vi i gang med at kvalificere og udvikle på, for hele tiden at bestræbe os på at have en pædagogisk praksis af høj kvalitet, og for at gøre vision til adfærd.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

[Pædagogisk læreplan](#)

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET